

አንጻር ህዝቢ ኤርትራ ዝቐንፀ ቀጻሊ ዘይፍትሓዊ መንገዲ ዝቻወም ፕቲሽን!

ህዝቢ ኤርትራ ንዝሓለፈ 70 ዓመታት ኣብ ታሪኽ ዘመንና መዳርግቲ ዘይርከቦ ከበድቲ በደላት ግፍዕታትን መኸቲቶ ህልውናኡ ኣመሰኪሩ።

ኣብ 40ታት መግዛእቲ ኣብ ኣፍሪቃ ይኹን ካልእ ቦታታት የብቐዓሉ ኣብ ዝነበረ እዋን፡ ህዝቢ ኤርትራ ግዳይ ኣድልዎን ዓመጽን ናይቲ ጉዳዩ ክርኢ ዝተመዘዘ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ኢዩ ኮይኑ። ግዝኣታት ናይቲ ኣብቲ እዋን'ቲ ዝተሳዕረ ኢጣልያዊ መግዛእቲ ዝነበራ ሊብያን ሶማሊያን ናጽነተን ኪጎናጸፉ እንክለዎ፡ እታ ኣብ ተመሳሳሊ ኩነታት ዝነበረት ኤርትራ ግን ናጽነት ተነፊጉዎ። እዚ ኣብ ኩነታት ዝሑል ኩናት ዓብላሊ ስትራቴጂያዊ ረብሓታት ኣመሪካ ንምርግጋጽ ዝሓለነ ዘይፍትሓዊ ስጉምቲ ኢዩ። ጸሓፊ ጉዳያት ወጻኢ መንግስቲ ኣመሪካ ጆን ፎስተር ኣብቲ እዋን'ቲ ኣብ ሕቡራት ሃገራት ቀሪቡ ብወግዲ ዘቐረቦ እዚ ዝሰዕብ ዘሕፍር መግለጽን መርገጺን ከኣ ዝዚ ሓቕ'ዚ ኢዩ ኣቐሊዑ፡- "...ብዓይኒ ናትሒ ኪረክ እንክለ። ርእይቶን ድሌትን ህዝቢ ኤርትራ ግምት ኪወሃቦ ይግባእ። ይኹንምበር፡ ስትራቴጂያዊ ረብሓ ኣመሪካ ኣብ ማያት ቀይሕ ባሕርን ሰላም ዓለምን ኣብ ግምት ኣትዩ ኤርትራ ምስታ መሻርኽትና ዝኾነት ኢትዮጵያ ንክትሓበር ግድነት ይገብር"

ስለዚ ኢዩ ድማ ታሕሳስ 1950 ብዝሓለፈ ውሳኔ ሕቡራት ሃገራት 390(A/V)፡ ንአንጻር ድሌት ህዝባ ንናጽነት ኤርትራ ምስ ኢትዮጵያ ብፈደረሸን ተቐሪና። እዚ ብጉልባብ ውድብ ሕቡራት ሃገራት ብዘይ ድሌት ህዝቢ ኤርትራ ዝተመሰረተ ዘይፍትሓዊ ፈደራላዊ ሕብረት፡ ኣብ ሕዳር 1962 ሰርዓት ኢትዮጵያ ከተፍርሶ እንክላ'ውን ብሰቕታ ናይቲ ውዱብ ተደጊፉ ዝተኻየደ ታሪኻዊ በደል ምንጻፍ ዘሕፍር ኢዩ።

ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ትሕቲ ሕቕሬ ሕቡራት ሃገራት ንዝተፈጸመ ግህሰት ሃገራዊ መሰሉ ንምቕዋም ናብ ብረታዊ ቃልሲ ኣብ ዝተሰጋገረሉ'ውን ኣህጉራዊ ማሕበረ ሰብ ንፍትሓዊ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ኣፍልጦ ኣይሃበን። ስለዚ ድማ እቲ ንኩሉ ሓርነታዊ ምንቅስቃስ ዝወሃብ ዝነበረ ደገፍ ተነፊጉዎ። ብአንጻሩ ግን ኣመሪካን ካልኦት ሓይልታትን ንተከታተልቲ ዘውዳውን ወተሃደራውን ሰርዓታት ኢትዮጵያ ቀጻልን ዝዘፍን ፋይናንሳዊ፡ ፖለቲካዊ፡ ዲፕሎማሲያዊን ወተሃደራዊን ሓገዝ ለጊሶም። በዚ ኣቢልካ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ ጅምላዊ ግፍዕን ገበናት ኩናትን ኪፍጸም እንክለ'ውን ሰቕታ ኣካላት ሰብኣዊ መሰላት ሕቡራት ሃገራት ተሓባበርቲ ምዃንን ብዘዩማትእ መንገዲ ኢዩ ኣነጸሩ።

ሸቶ ናጽነት ኤርትራ ቦቲ ኣብ ጉዕዞ ሓርነታዊ ኩናት ዝተኸፍለ ክቡር ዋጋ ናይ ልዕሊ 60,000 ተጋደልትን ልዕሊ 100,000 ሰላማዊያን ዜጋታትን መስዋእቲ ኣብ 24 ግንቦት 1991 ጋህዲ ኮይኑ። ቃልሲ 30 ዓመታት ሂወት ሰባት ዋራሕ ኣይኮነን ግን ሓቲቲ። ኩለንተናዊ ጸጋን ትሕተ-ቅርጽን ኤርትራ ፈጸሙ ስለዝዓነወ'ውን ጸር ምህናጽ ሃገር ድሕሪ ናጽነት ክብደቱ ኢዩ ኣነጸሩ። እዚ ከይኣክል ድማ

ERITREAN GLOBAL ACTION FOR JUSTICE

ድሕሪ ናጽነት ስርዓት ኢትዮጵያ ዶብ አመሳሚሱ ካብ ግንቦት 1998 ክሳብ ሰነ 2000 ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ዘካየዶ ኩናት'ውን እንደገና ንዕማማት ዳግመ ህንጻን ምሃናጽ ሃገርን ኣኽቢዱዎ ኢዩ።

ምስዚ ተኣኣሳሲሩ ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ዝተፈጸመ በደላት መሊሱ ዝበኣሰ ግን ኢትዮጵያ ነቲ ብኮሚሽን ዶብ ኤርትራን ኢትዮጵያን ዝተዋህበ ቀያድን ናይ መወዳእታን ውሳኔታት ምሕንጻጽን ምምልካትን ዶብ ይኹን ቀንዲ ሸንካት ውዑል ሰላምን ምትግባር ኣብ ዝኣበየትሉ ግዜ ኢዩ። ሕቡራት ሃገራት ብፍላይ ድማ ባይቶ ጸዋታ ስምምዕ ኣልጀርሰን መሰረታዊ ጉዳያት ኣህጉራዊ ሕግን ንምውሓስን ንምርግጋጽን ሓላፍነት ካብ ምውሳድ ምሕሳሙ ከኣ ካልእ ዘይርሳዕ በደል ኣብ ልዕሊ ልኡላዊ መሰል ህዝቢ ኤርትራ ኮይኑ። እቲ ዘይቕብሉን ዘሕዘንን ድማ ኢትዮጵያ ኣህጉራዊ ሕግን ኣብ ሻርተር ሕቡራት ሃገራት ሰፊሩ ዘሎ መሰረታዊያን ዓንቅጻት 2.1፣ 2.3፣ 2.4 ብምጥሓስ እንተላይ ንከተማ ባድመ ዘጠቓልል ልኡላዊ መሬት ኤርትራ ጎቢጣ ጌና ትቕጽል ምህላዎ ኢዩ።

እዚ ኣብ ላዕሊ ዝተዘርዘረ ድሕረ-ባይታ ኣብ ግምት ምስዝኣቱ እምበኣር፣ እቲ ሕጂ ብጉልባብ ጉዳይ ሰብኣዊ መሰላትን “ኣጻራዪ ኮሚሽን” ብዘብል መሰርሕን ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ተበጊሱ ዘሎ ተጽብኦታት፣ በቶም ኣብ ዝሓለፈ 70 ዓመታት ንጀኦፖለቲካዊ ዕላማታትን ረብሓታትን ኤርትራ ንምርዓድን ንምንብርካኽን ግድነት ጌርም ዝተበገሱ ሓይልታት ዝድፋእ ዘሎ መቐጸልታ ናይቲ ዘይፍትሓዊ ኣተሓሕዛኦም ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ ኢዩ።

ኣብዚ ብቐዳምነት ዝለዓል ሓቂ፣ እቲ ንፖለቲካዊ ዕላማታት ተባሂሉ ዝተወሰደ ኣገባብ ዝጠሓሰ ኣመሰራርታ ኣጻራዪ ኮሚሽንን ናይቲ ቅድሚኡ ዝተመሰረተ ፍሉይ ራፖርተር ኣብ ጉዳይ ሰብኣዊ መሰላት ኤርትራን ኢዩ። ኣባላት ኣጻራዪ ኮሚሽን ኣቐዲሞም ካብ ነዊሕ ግዜ ኣንጻር ኤርትራ ተጸባኢ መርገጺ ዝጸንሑም ሰባት ኢዮም። ከም ሳዕቤን ድማ እቲ ኮሚሽን ሚዛን ዘይብሉ፣ ርትዓዊነት ዝጎደሎን ንፖለቲካዊ ዕላማታት ድማ ዘገልግል ጸብጻባት ኢዩ ኣዳሊዩ። ምንጭታቱ ድማ ተጸባኢቲ ኤርትራ ዝኾኑ ሰባትን ምስሊ ሃገር ንምድዋን ካብ ነዊሕ ዝተዋደዱ ናይ ሓሶት ጽሑፋትን ኢዩ። ብሓፈሻ ፖለቲካዊ ድርጅት ናይዚ ዘደንጹ ስጉምታታት ከርኢ ካብ ዝኸእል ነጥብታት እዚ ዝሰዕብ ኪጥቀስ ይከኣል፡-

- ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ዝሓለፈ ውሳኔታት ብገለ ዓብለልቲ ሃገራት ተኣሊሙን ተነዲፉን ኣፍሪቃዊ ገጽ ንምልባሱ ግን ንገለ ሰንኮፍ ዝኾኑ ሃገራት ኣፍሪቃ ኢደን ብምጥዋይ ዝተኻየደ ውዲት ኢዩ
- በዚ መሰረት ኣጻራዪ ኮሚሽን ምስቐመ ካብቶም ብጉልባብ ምጥባቕ ሰብኣዊ መሰላት መንግስቲ ኤርትራ ንምዕላው ዝተዓሰቡ ናይ ሓሶት ሓበሬታን ጸብጻባትን ንምምእራር ኢዩ ላዕልን ታሕትን ኢሉ። ነዚ ንምምልካዕ ግን ንውክልና ዘይብቐዕ ምስክርነት ናይ ኣስታት 500 ዝኾኑ ሓተትቲ ዑቕባ ኢሉ ድማ ዝሰመዮም፣ መንነቶም ዘይፍለጥ፣ ጌና ኣብ መሰርሕ ዝርከቡ ካብ ሻቕሎት'ውን ዘይተናገፉ ኣኪቡዮ ዝብሎ ንኤርትራ ብግፍዕታትን ጭቕናን ዝኸሰሰ ናይ ሓሶት ጠቕነታት ኢዩ

ERITREAN GLOBAL ACTION FOR JUSTICE

- አጻራፍ ኮሚሽን ነቲ ዝተጨበጠን ዘየማትእን መረጋገጺ ናይ ምቕራብ ሓላፍነት ብምጉሳይ “ክትሓምኖ ዘኸእለኻ እኹል አንፈት ናይ ሓብሬታ” ናብ ዝብል ዘይርትዓዊ ባይታ ኢዩ አውራዳዎ። እዚ ከአ ብናይ ገዛእ ርእሱ ድሌትን ባዕላውነትን ውሳኔ ንምግባር ዘኸእሎ ሰልጣን ንምፍጣር ዝተኸተሎ መንገዲ ኢዩ። ብዘኸነ ይኹን መለክዒ እዚ ቅቡል ኢይኮነን። ኮሚሽን ምስዘርአዮ ባህርይ ናይ ናጻ ዘይምኻን፣ ዝተኸተሎ ውድዓዊነት ዘይብሉ መንገድን ሙያውነት ዝገደሎ አሰራርሓን አዛሚድካ ብፍላይ ኪረእ እንከሎ ከአ፣ ዘኸነ ይኹን ሕጋዊ ተቐባልነት የብሉን
- ኣብቲ አጻራፍ ኮሚሽን ንምቛም ዝሓለፈ ውሳኔ ብንጹር’ኳ እንተዘይተገለጸ፣ ኪምርምር ዘለዎ ደረት ግዜ ንኪገጸር ነቲ ዝመስረቶ ኣካል ኣብ ክንዲ ምሕታት ባዕሉ በይናዊ ውሳኔ ኪገብር ኢዩ መሪጹ። በዚ ኣቢሉ ከአ ካብ ግዜ ናጽነት ጀመሩ ኪምርምር ባዕሉ ብምውሳን ነቲ ዘይርትዓዊን ሓደ ጎናውን መርገጺኡ አጉሊሑ። ነቲ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ እዋን ሃገራዊ ሓርነታዊ ቃልሲ ዝወረዶ መግዛእታዊ ዕንወትን ህልቂትን ሞራላዊ ሓላፍነት ዘሰክም ምላሽን ፍታሕን ምግባር ንአጻራፍ ኮሚሽን ኣይንታዩን ምኻኑ ከአ አግሂዱ። ብአንጻሩ ግን፣ እቲ ክቡር ዋጋን መሰዋእትን ዝተኸፍሎ ናጽነት ህዝቢ ኤርትራ ናብ ቤት ፍርዲ ናይቶም ንህዝቢ ኤርትራ ን 70 ዓመታት ኣብ ዓዘቕቲ ከእትዉ ዝፈተኑ ለአኸቱ ብምቕራብ ናብ ዋጋ ዕዳጋ ከውርዶ ኢዩ ተልእኮ ተሰኪሙ

ኣብዚ ክጽቀጠሉ ዘለዎ ነዋቢ ግን፣ ብአጻራፍ ኮሚሽን ሰብአዊ መሰላት ተጎልቢቡ ዝካየድ ዘሎ በደላት፣ ኣብቲ ኤርትራ ብመንገዲ እቲ ቅኑዕን ኣድማዕን ኣገባብ ናይ ኣድማሳዊ ወቕታዊ ክለሳ (**Universal Periodic Review**) ኣብ ቀጻሊ ጽምዶን ምትሕግጋዛትን ኣብ ዘላትሉ ግዜ ምኻኑ ኢዩ። ኤርትራ በዚ ኣገባብዚ ተኸትላ ክልተ ሃገራዊ ጸብጻባት ናብ ዝምልከቶ ኣካል ኣቕሪባ ኢያ። ብተወሳኺ ነቲ ኣብ ውሽጢ ሃገር ኪሰረሓሉ ዝጸንሐ ሕግታትን ኣገባባትን ብምክላሰ’ውን ምስቶም ተደለይቲ ዝበሃሉ ኣህጉራዊ ውዑላት ብምዝማድ ኣብቲ ሃገራዊ ጸብጻባት ንምጽዳቕ ዝተኻየደ ዘተ ብዝተፈላለዩ ሃገራት ንዝቐረቡላ ሃገጽቲ ለበዋታት ተቐቢላ ንምትግባርም ብቀጻሊ ትሰርሕ ኣላ።

እዚ ንባዕሉ ምስ ኣገዳሲ ምዕባሌ’ውን ይተሓሰር። ነቲ ካብ ኣማእታት ዓመታት ዝተሰርሓሉ ያታዊ ሕግታትን ሃብታም ባህልን ግምት ድማ ዝሃበ ዓሚቕ ክለሳ (ምምሕያሽ) ሲቪላውን ገበናውን ሕግታት ምርኩስ ብምግባር ናይ ፍትሒ ኣገልግሎት ንምሕያል ኣገዳሲ ሰጉምቲ ይውሰድ ኣሎ። መሰረታት ናይቲ ድሕሪ ናጽነት ዝተተኸለ መንግስቲ ንምድልዳል’ውን ነቲ ብናይ ኢትዮጵያ ወራርን ኩናትን ይኹን ግዳማዊ ሰግኣታት ተቛሪጹ ዝጸንሐ መሰርሕ ብምብርባር ሓድሽ ቅዋም ይዳሎ ኣሎ።

ብካልእ ሸነኽ፣ ማሕበራዊ ፍትሒ ንምንጋስ ዝተኻየደ ሓያል ጸዕርን ድሙቕ ዓወታትን’ውን ኣብ ባይታ ዘሎ ጭቡጥ ኩነታት ኢዩ ምስክሩ። ፍሉይነቱ ድማ ኣብ ውሽጢ ክቱር ሕጽረታት ዓቕሚን ንልምዓታዊ ድርኻትን ጸዕርን ዝዕንቅፍ ምሹእ ዘይኮነ ዞባዊ ሃዋህውን ዝተኻየደ ምኻኑ ኢዩ። ብተወሳኺ ኣብ መብዛሕትኡ ሸቶታት ሚሊንዩም ኣብ ልዕሊ ምዕዋታ፣ ኤርትራ ምዕሩይ መሰልን ዕድላትን ኣብ ትምህርቲን ጥዕናን ንኩሎም ዜጋታት ብምስፋሕ ድሙቕ ዓወታት ኣመዝገባ ኢያ። ትምህርቲ ካብ መዋእለ ህጻናት

ERITREAN GLOBAL ACTION FOR JUSTICE

ክሳብ ላዕለዋይ ትምህርቲ ናጻ ኪኸውን እንከሎ ከአ አገልግሎት ሕክምና'ውን ብከቢድ ድጎማ መንግስቲ ኢዩ ዝካየድ። እዚ ጸዕርታት'ዚ ዓይነት ናብራ ዜጋታት ንምምሕያሽ ዝቐንፀ አገዳሲ አካል ሰብአዊ መሰላት ኣብ ልዕሊ ምዃኑ፡ ስኒትን ምርግጋእን ዘለዎ ሃገር ዘደልድል ማሕበራዊ መብጻዓ ከምዝኾነ'ውን ተረጋጊጹ። ኤርትራ ውሽጣዊ ሰላምን ማሕበራዊ ስኒትን ዝነግሳ ምድረ-ገነት ናይ'ቲ ብቀጻሊ ኤትኒካዊን ሃይማኖታውን ናዕሲ ዝናወጽ ዘሎ ዞባ ምዃና ከአ ምስክርነት ዘዩድልዮ ክውንነት ኢዩ።

ብመንገዲ አጻራዩ ኮሚሽን ኣቢልካ አንጻር ኤርትራ ዝቐንፀ ተጽብኦ እምበኣር፡ ምስ ሰብአዊ መሰላት ይኹን ድሕነት ህዝቢ ኤርትራ ዝኾነ ይኹን ምትእሳር ዮብሉን። ንውዲት ገለ-ገለ ሃገራት ዘገልግል ኮይኑ ድማ ከም መቐጻልታን መመላእታን ናይቲ ዝነደየ ውሳኔታት እገዳ ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ንኪሰረሓሉ ዝተታሕዘ ሓድሽ ግንባር ኢዩ። ከም ሓቛ ከአ እቲ ህዝቢ ኤርትራ ንምርዓድን ንምንብርካኽን ተባሂሉ ዝተወሰነ እገዳ ሓይሉን ጽልዋኡን ምስማህመኑ፡ ሰብአዊ መሰላት መመሳመሲ ወሲድካ ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ግዳማዊ ምትእትታውን ኩናትን ንምምሃዝ ተወሳኺ መሳርሒ ንኪኸውን ዝተሓለነ ከንቱ ፈተነ ከምዝኾነ ዛጊት ተቓሊዑ ኢዩ።

ነዚ ኣብ ላዕሊ ዝተዘዘርዘረ ኩሉ ሓቕታት ኣብ ግምት ብምእታው ድማ እዞም ኣሰማትናን ክታምናን ቀሪቡ ዘሎ፡ ዝኸበርኩም በዓል መዘን ውድብኩምን/ትካልኩምን ነዚ ዝሰዕብ ጠሉብ ግምት ክትህቡዎ ብትሕትና ንጽውዑ-

1. ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ዝሃሕዘ ዘሎ ዘይፍትሓውን ዘይቅነዕን መሰረት ድማ ዘይብሉን “ገበን ኣብ ደቂ ሰብ ኪኸውን ዝክእል ጃምላዊ ግህሰት ሰባኣዊ መሰላት” ዝብል ክሲ ብቕጽበት ኪሰሓብ
2. ስልጣንን ስራሕን ፍሉይ ራፖርተርን አጻራዩ ኮሚሽንን ብዝቐልጠፈ ደው ኪብል
3. ኣብ መሰረታዊ ጉዳያት ሰብአዊ መሰላት ምዕባሌ ንምርግጋእ እቲ ብመንገዲ አድማሳዊ ወቕታዊ ክለሳ ዝካየድ ዘሎ ኣዎንታዊን ሃናጽን ጽምዶን ምትሕግጋዝን ምስ ኤርትራ ምቕጻልን ምሕያልን

ግሎባዊ ኤርትራዊ መኸተ ንፍትሒ

16 ሚያዝያ 2016